

DE VLAAMSE MINISTER VAN BEGROTING EN FINANCIËN, VLAAMSE RAND, ONROEREND ERFGOED EN DIERENWELZIJN.

MEDEDELING AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: Stand van zaken uitgaventoetsing 13

Samenvatting

Tijdslijn en argumentering opmerkingen van de stuurgroep.

Bijlage: aangepast plan van aanpak naar aanleiding van opmerkingen stuurgroep.

Tijdslijn:

13 juni: Advies gevraagd aan IF over het plan van aanpak.

23 juni: Gunstig advies ontvangen van IF.

23 juni: Het plan van aanpak en het gunstig advies van IF bezorgd aan de voorzitter van de stuurgroep.

8 juli: Bemerkingen van de stuurgroep ontvangen op het plan van aanpak.

Opmerkingen stuurgroep:

De stuurgroep raadt aan om de onderzoeksvragen van bij de start concreter te formuleren, dit zal bijdragen aan de kwaliteit van de uitgaventoetsing. Nu is het niet duidelijk welke analyse een antwoord op welke onderzoeksvraag moet geven. Noch hoe de onderzoeksmethoden tot besparingsopties zullen leiden. Aangezien een deel wordt uitbesteed is dit eveneens noodzakelijk. Zou het niet haalbaarder zijn de factor analyse eerst uit te voeren? In de opmerkingen als bijlage vraagt de stuurgroep ook enkele gegevens te bezorgen dit met het oog op de tussentijdse bespreking met de stuurgroep in november 2025.

De projectgroep is zich daarvan bewust en werkt de onderzoeksvragen concreet verder uit in het plan van aanpak.

De stuurgroep vraagt ook om verduidelijking over de samenstelling van de te onderzoeken scope. Zo wordt het Vlaams Rampenfonds niet opgenomen in de scope, net als andere risico's. Deze toetsing focust op risico's met een hoog potentieel voor risicodeling (pooling) en die relevant zijn voor een groot aantal entiteiten binnen de interne overheidswerking.

Binnen het kader van de huidige uitgaventoetsingen is de maximale doorlooptijd een bepalende factor. Het departement heeft er daarom bewust voor gekozen om geen toetsing uit te voeren van

uitgaven met de hoogste financiële risico's, maar wel om binnen de beschikbare termijn uitgaven te selecteren met het grootste besparingspotentieel.

Indien het keuzecriterium wel "uitgaven met maximale financiële risico's" was geweest – zoals de stuurgroep lijkt te suggereren – dan zou logischerwijs in eerste instantie de beheersing van projectrisico's in aanmerking komen. Vergelijkingen tussen pre- en postkostcalculaties van grote projecten wijzen immers vaak op overschrijdingen van 30 tot 100% (of zelfs meer bij ICT-projecten). De Vlaamse overheid heeft ongetwijfeld al inspanningen geleverd om deze risico's in kaart te brengen. De effectieve beheersing ervan vereist echter, zoals onder meer door B. Flyvbjerg, K. Petersen en anderen is aangetoond, een fundamentele mentaliteitswijziging – ook bij beleidsbeslissers. Dit valt volledig buiten de (regelgevende) bevoegdheid waarvoor het departement een uitvoerende taak opneemt.

Wel kan deze problematiek aan bod komen in het beleidsrelevante gedeelte van de uitgaventoetsing, zonder dat hierbij concrete of becijferde besparingsvoorstellen geformuleerd kunnen worden. Hetzelfde geldt voor de vraag waarom het Rampenfonds niet is opgenomen in de voorliggende studie. De regelgevende bevoegdheid hierover ligt volledig buiten het Departement Financiën en Begroting. Het VFLD treedt enkel op als uitbetalingsorgaan. Uiteraard zal het departement zijn medewerking verlenen aan een eventuele uitgaventoetsing die wordt geïnitieerd door het regelgevend beleidsdomein KBBJ, waaronder het Vlaams Rampenfonds ressorteert (Departement Kanselarij en Buitenlandse Zaken).

Pooling van risico's is zinvol wanneer gelijksoortige, verzekerbare risico's regelmatig – maar niet continu – optreden binnen onze instellingen. Dit verhoogt de financiële stabiliteit, aangezien dergelijke risico's momenteel worden gedragen binnen werkingsbudgetten die doorgaans onvoldoende ruimte laten voor het opvangen van toevallige werkingsgebonden risico's. Door het betalen van een jaarlijkse premie (die door pooling in principe lager zou moeten uitvallen), kunnen deze risico's op een efficiënte manier worden beheerd.

Het doel van deze uitgaventoetsing is dan ook na te gaan of de huidige organisatie van de pooling van dergelijke werkingsgebonden risico's optimaal is, en welke aanpassingen kunnen leiden tot besparingen. Het is nadrukkelijk niet de bedoeling om via een poolingmechanisme de impact van grote exogene risico's – zoals projectrisico's (cf. de PFAS-problematiek) of risico's die onder het Rampenfonds vallen – te milderen. Het Departement Financiën en Begroting beschikt noch over de noodzakelijke gegevens, noch over de regelgevende bevoegdheid om hierover binnen de beschikbare termijn concrete besparingsmogelijkheden te formuleren – zelfs los van de vraag of pooling in dergelijke gevallen überhaupt zinvol is.

Het potentieel voor risicodeling bij bepaalde verzekeringsdekkingen is afhankelijk van diverse factoren. De belangrijkste overwegingen zijn de aard en spreidbaarheid van de risico's over de verschillende Vlaamse entiteiten.

Bepaalde risico's, zoals die welke reeds onder de bestaande pooling verzekeringen vallen, vertonen een voldoende mate van uniformiteit en voorspelbaarheid. Binnen deze dekkingen worden regelmatig schades gerapporteerd, maar de impact op het geheel van de pooling blijft beperkt. Dit wijst op een haalbare en beheersbare vorm van risicodeling. Deze inschatting wordt ondersteund door het onderstaande overzicht van schadegevallen binnen de verschillende dekkingen van de pooling verzekeringen.

Naast de bestaande pooling dekkingen wordt er tevens gekeken naar bijkomende domeinen zoals bestuurdersaansprakelijkheid, Alle Bouwplaatsrisico's (ABR) en motorrijtuigenverzekeringen. De huidige makelaar geeft aan dat verschillende entiteiten momenteel een afzonderlijke polis voor bestuurdersaansprakelijkheid afsluiten, wat wijst op een mogelijke optimalisatie via centralisatie of pooling. De motorrijtuigenverzekering wordt momenteel beheerd via een raamcontract onder Het Facilitair Bedrijf, dat een brede exposure heeft binnen de Vlaamse overheid.

Alle Bouwplaatsrisico's (ABR) vallen eveneens binnen de scope van deze oefening. Het Agentschap Wegen en Verkeer gaf aan dat ABR-polissen momenteel worden afgesloten door de aannemers van haar bouwprojecten. Dit type risico leent zich echter goed voor een eventuele collectieve aanpak, bijvoorbeeld via een abonnementsformule. Door dit risico gebundeld in de markt aan te bieden, samen met andere Vlaamse publieke bouwheren zoals Lantis, De Vlaamse Vervoersmaatschappij, De Vlaamse Waterweg, De Werkvennootschap, Fluvius, Aquafin kunnen schaalvoordelen en risicospreiding gerealiseerd worden. De aanwezigheid van een groep entiteiten met vergelijkbare bouwrisico's maakt een centralisering potentieel efficiënt.

Een bijkomende factor van belang is de verzekeringsappetijt van de markt. Indien bepaalde risico's als moeilijk verzekeraar worden beschouwd, zijn ze minder geschikt voor opname in een pooling verzekering.

Cijfers uit schaderapportering van de pooling Q1 2023:

Arbeidsongevallen

De polis arbeidsongevallen telt 29 entiteiten die in de pooling zijn opgenomen. In 2022 werd voor de arbeidsongevallenpolis 1,237 schadegevallen aangegeven.

AR Brand

32 entiteiten sloten zich aan voor de brandverzekering in de pooling.

In 2022 werd voor deze polis 190 schadegevallen aangegeven.

AR Elektronica

27 entiteiten sloten zich aan voor de elektronicaverzekering in de pooling.

In 2022 werd voor deze polis 25 schadegevallen aangegeven.

AR Kunst

16 entiteiten sloten zich aan voor de kunst verzekering in de pooling.

In 2022 werd voor deze polis 1 schadegeval aangegeven.

Algemene burgerlijke aansprakelijkheid

40 entiteiten sloten zich aan voor de algemene BA in de pooling.

In 2022 werd voor deze polis 498 schadegevallen aangegeven.

Andere risico's die voorkomen binnen de Vlaamse overheid zijn te niche, complex of marktgevoelig, waardoor ze beter afzonderlijk beheerd worden. Hieronder volgt een overzicht van de verzekeringen die beter níet in een pooling worden opgenomen, gebaseerd op bevinden van de makelaar (Vanbreda Risk & Benefits) van de pooling verzekeringen na een marktbevraging:

1. Kunstverzekeringen (voor zeer waardevolle of unieke kunstwerken/uitgebreide kunstcollecties)

Kunst is een hooggespecialiseerd risico met specifieke waarborgen, expertise en schaderegeling die niet gestandaardiseerd kunnen worden. De verzekeringsmarkt voor kunst is beperkt, met een klein aantal gespecialiseerde verzekeraars die niet vertrouwd zijn met overheidsopdrachten. Er is een reëel risico op niet-deelname van aanbieders, wat het succes van een pooling ondermijnt.

Een uitgebreide kunstdekking maakte vroeger wel deel uit van de pooling maar werd in 2021 uit de pooling gehaald. KMSKA, MUHKA en de Vlaamse overheid treden nu op als eigen verzekeraar voor kunstcollecties in musea.

Kantoorkunst (AR Kunst) is wel opgenomen in de pooling, gaat om beperkte waarde.

2. Medische beroepsaansprakelijkheid

De markt voor medische BA is klein, complex en moeilijk te bevragen via klassieke overheidsopdrachten. De meeste verzekeraars in deze niche zijn niet vertrouwd met de formele aanbestedingsprocedures van de overheid.

3. Dekking voor beroepsziekten (aanvullend op arbeidsongevallen)

Slechts een beperkt aantal entiteiten heeft nood aan deze dekking. Slechts één verzekeraar (Ethias) lijkt bereid deze waarborg aan te bieden. Andere verzekeraars (zoals AXA en P&V) willen deze waarborg niet onderschrijven.

De Vlaamse minister van Begroting en Financiën, Vlaamse Rand, Onroerend Erfgoed en Dierenwelzijn,

Ben WEYTS